

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 30 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Ingercyja od wiersza w półkolumnie (drukem garsoni) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Królestwo Polskie. — Rosya. — Księstwa Naddunajskie. — Turcyja. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Projekt nowej ustawy przemysłowej w radzie komisji lwowskiej izby handlowej. — Wisła stanęła. — Sprawa o rozbićcie okrętu.)

Komisya mianowana ze strony lwowskiej izby handlowej i przemysłowej do rozpoznania projektu nowej ustawy przemysłowej przedłożyła następujące sprawozdanie:

Komisya nie ma wcale zamiaru zapuszczać się w obszerna rozprawę o zasadzie wolnej konkurencyi, na której opiere się projekt tej ustawy, zwłaszcza że umiejętność wydała już dawno wyrok o tem, a ojczyńska prasa w najnowszym czasie dostatecznie kwestye tę wyjaśniła. Komisya sady przeto, że w sprawozdaniu swoim powinna zwrócić uwagę tylko na właściwe potrzeby kraju. W Galicyi istnieją cechy tylko w obwodowych i większych miastach kraju. W mniejszych miastach i miasteczkach nadaje władza koncesye, a na prowincyi są rzemiosła zupełnie wolne. Nieograniczona wolność rzemiosła na prowincyi nie przyczyniła się wprawdzie pod ciężarem stosunku poddańczego wcale do rozszerzenia i podźwignienia przemysłu, gdyż wszelkie znaczniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe pozostały prawie zawsze własnością i monopolem posiadaczy dóbr ziemskich. Ale w wielu okolicach kraju wzniosły się przeciw niektórym rzemiosłom nad konieczną potrzebę ludności wiejskiej, jak u. p. tkacze, powroźnicy, garncarze, kołodzieje, garbarze, szewcy, kuźnierze, tokarze i ślusarze.

Przemysłowe instytucye miast i miasteczek wpływały tem mniej na podniesienie przemysłu, gdyż przywiązane do rozpoczęcia rzemiosła warunki wyradzały się niestety często w cześć formalności i rozwekłe krętaniny, które zmuszały nieraz ubiegającego się wyczerpać przedwczesnie potrzebny do rzemiosła fundusz obrotowy.

System przemysłowy więc, który zapewnia znaczenie pracy i zręczności i pozwala każdemu rozwijać bez przeszkody swoją czynność, musi też, zdaniem komisji, podnieść wartość produkcji, a tem samem przyczynić się do powiększenia pomyślności i bogactwa kraju.

Następczo każdemu możliwość przejść do innego rzemiosła, jeżeli własne wyżywić go niemoże, stanowi największą zaletę tego systemu i w tem też upatruje komisya najskuteczniejsze lekarstwo przeciw wzmaganiu się pauperyzmu i proletaryatu. Gdy przy dotychczasowym systemie zubożali rzemieślnik tylko w domu ubogich znachodził przytułek, to przeciwnie przy wolnej konkurencyi pozostaje mu jeszcze obszerne pole do zarobku. Troskliwość o własne dobro i utrzymanie jest zanaadto silnym bodźcem dla każdego, by w stosownej drodze starał się o nabycie potrzebnych wiadomości i zręczności, i dlatego też niema wcale potrzeby przepisywać udowodnienia zdolności do prowadzenia jakiegokolwiek rzemiosła.

Wreszcie, by uchylić wszelkie powątpiewanie o pożytku wolności rzemiosła, dość jest zaprawdę zwrócić uwagę na wysoki stopień wykształcenia przemysłowego i materialnej pomyślności owych krajów, które od dawna używają tego systemu, jak np. Anglia, Francya, Belgia i Szwajcarya. Kraje te podatują coraz więcej towarów i nierównie taniej zaopatrują swoich konsumentów. Osobliwie odznacza się w tej mierze Belgia, której szybki wzrost ludności i bogactwa w ostatnich latach obudza powszechne podziwienie.

Komisya postanowiła przeto znakomitą większością głosów, radzić izbie handlowej, ażeby oświadczyła się za wyrzeczoną w przedłożonym projekcie nowej ustawy przemysłowej, zasadą wolnej konkurencyi w handlu i rzemiosłach.

— Z Krakowa donoszą z 20go b. m., że lód stanął na dolnej Wiśle pod Rzeszowem. Obawiają się ztąd wstrzymania i odparcia kry puszczejacej się z Sanu, i znacznej potem powodzi. Przedsięwzięto już wszelkie w tej mierze środki zaradcze.

— Jak wiadomo, wydarzył się niedawno w porcie konstantynopolskim ten wypadek, że statek parowy Lloyd'a austriackiego „Imperatrice“ uderzył o mały paropływ francuski „Cygne“, przydatny

raczej do żeglugi rzecznej niż morskiej, przyczem mniejszy i walejszy okręt francuski zatonął.

Według niektórych korespondencyi przytaczanych w rozmaitych dziennikach nie miało to być zdarzenie przypadkowe, lecz raczej umyślnie nasadzenie się kapitana wspomnianego okrętu austriackiego, który nadto działać miał z wyższego nawet natchnienia; powodem zaś do tego miała być między innymi i projektowana przez mocarstwa zachodnie wyprawa u ujść Dunaju. Posadzenie to jednak jest całkiem niedorzeczne i nie zasługuje na dalszą uwagę.

Jakoż nie idzie tu już o sprostowanie, lecz raczej o wyraźne i stanowcze odparcie nie tylko tego, zdrowemu rozsądkowi sprzeciwiającego się posadzenia, lecz także i wszelkich zarzutów podobnych.

Nie możemy prztem przemilczeć — pisze dalej korespondencyja austriacka — pewnych w tej mierze pogłosek zawartych również w różnych dziennikach, i w ten je sposób sprostować, że mylnie utrzymują, jakoby komisya wojskowa, złożona z austriackich, francuskich i angielskich oficerów morskich, zajmowała się teraz rozpoznaniem tego wypadku i rozstrzygnięciem względem wymiaru wynagrodzenia dla kapitana zatopionego okrętu francuskiego. Rzecz się ma bowiem inaczej. Mianowano wprawdzie komisye wspomnianą, która po nastąpieniu porozumienia się poselstwa francuskiego w Konstantynopolu z internuncyatura cesarską miała dochodzić bliższych szczegółów tego wypadku z oboma okrętami, lecz dla wniesionej ze strony austriackiej zastrugi i dla wyraźnego ze strony kapitana paropływu Lloyd'a oświadczenia, że się wyrokowi tej komisji nie poddaje, spędży usiłowania jej na niczem, i musiano przeto tę sprawę na mocy traktatu naszego z państwem tureckim przedłożyć austriackiemu sądowi konsularnemu w Konstantynopolu, jako instancyi wyłącznie upoważnionej do rozpoznania istoty czynu i wyrokowania o tych pretensjach. Tak więc na żądanie Lloyd'a rozpoczęto już sądowe w tej mierze rozpoznanie, i można się już z pewnością spodziewać stanowczego i całkiem bezstronnego rozstrzygnięcia tej sprawy.

Ameryka.

(Rozkaz poskromienia awanturników. — Obrót handlowy. — Bezrzed w środkowej Ameryce. — Pojednanie władz amerykańskich z Francją. — Wojna z Indianami. — Bogata kopalnia. — Doniesienia z posiadłości rosyjskich. — Połoczne.)

Nowy York, 5. stycznia. Ze sprawozdania sekretarza skarbu dowiadujemy się, że od 1. lipca 1854 do 1. lipca 1855 wywieziono ze Stanów zjednoczonych towarów w wartości 206,798,532 talarów, przywieziono zaś za 261,882,960 talarów. — Rząd polecił władzom w Nowym Orleansie przytrzymać hufiec awanturników, który zamierza połączyć się z pułkownikiem Walkerem.

— Dzienniki angielskie przynoszą z Stephensa opisu podróży ciekawe przykłady anarchii panującej w środkowej Ameryce. Pan Stephens był mianowany konsulem angielskim przy rządzie środkowej Ameryki. Zjechał więc kraj cały w szerz i wzdłuż, lecz nie znalazł nigdzie rządu, któremuby mógł doręczyć swe listy wierzytelne. Czasem usłyszał wprawdzie, że w tem lub owem mieście znajduje się rząd jakiś, nim jednak zdolał do miasta zdążyć, już rząd ten zakończył chwilowe swe istnienie.

— Dziennik *California Chronicle* z dnia 5. grudnia zawiera następujące wiadomości: Fregata Stanów Zjednoczonych „Independence“ salutowała dnia 30. grudnia francuską banderę na korwecie „Embuscade“ w satysfakcyę za uchybienie władz, że aresztowały francuskiego konsula Dillon. „Embuscade“ odwzajemniła salutowanie. Potem wywieszono francuską banderę na gmachu konsulatu, i tak zagodzono nieprzyjemne to zajście.

Mały parowiec „Georgina“, który przedtem krążył między San Francisco, Sonomo i Pataluma, spłonął dnia 23. na placu wylądowania w Pataluma, przyczem dwóch ludzi zginęło, a kilku zostało ciężko skałeczonych.

Wojna z Indianami na terytoryach Oregonu i Wasyngtonu trwa nieprzerwanie; generał Woot odpłynął na widowię boju z San Francisco w kilku set żołnierzy na paropływie „California“.

Z Puget Sound (Steilacoom) donoszą, że prawie wszystkie szczepy Indian połączyły się i wypowiedziały wojnę białym, i zagrożają nie tylko miastu i fortowi, lecz także wojennemu okrętowi „Decatur“. Już stoczono kilka potyczek, w których około 37 ludzi poległo. W całym kraju organizuje rząd ochotników, ażeby kolonistom w głębi kraju iść w pomoc.

Uzyskiwanie złota w Table Mountain elektryzuje ciągle wszystkie umysły, gdyż w wielu dystryktach jest bardzo wydatne; ko-

panie idzie sporo, zwłaszcza że kilkudniowa ulewa zapobiegła niedostatkom wody.

W Pleasant Flat, milę powyżej Columa, zajmuje się sześć kompanii płukaniem złota, i pobierają dzienną płacę 12 dolarów na jednego robotnika, a jednak dotychczas jeszcze nie jest zajęta cała przestrzeń, zawierająca pokłady złota. Na sposób, jak teraz pracują, potrwa jeszcze z lat dziesięć, nim cały Flat skopią.

Koło Table Mountain znaleziono kilka dyamentów, z których jeden szacują na 180 dolarów.

Jeden z dzienników wychodzących w San Francisco otrzymał z rosyjskiej kolonii powyżej ujścia rzeki Amur wiadomości, sięgające po dzień 25. października. Kolonia ta liczyła wówczas 250 domów murowanych i wzrastała ciągle. Potwierdza się wiadomość, że dwa rosyjskie okręta wojenne dostały się w maju z. r. do odnogi Sangalii. Po wysadzeniu na ląd ładunków przeprowiono je na rzekę Amur, poczem holowano 30 mil w górę tej rzeki. Dział okrętowych użyto później do uzbrojenia fortyfikacji, które założone dla obrony tej nowej osady, składają się z trzech wielkich fortów.

Hiszpania.

(Sąd na buntowników żołnierzy. — O'Donnell uczestniczy w radzie ministrów. — Depesza tel. z 18. stycznia.)

Piszą z Madrytu pod dniem 13. stycznia: Rada dyscyplinarna gwardyi narodowej postanowiła dziś w nocy, ażeby buntownicy żołnierze trzeciej kompanii oddani byli pod sąd władz cywilnych. Cała zaś kompania ma być rozwiązana, a żołnierze, na których żadna nie cięży skaza, przydzieleni do innych oddziałów. — Marszałek O'Donnell wychodził wczoraj po raz pierwszy. Po złożeniu winnego hołdu Królowy, uczestniczył zaraz w radzie ministrów. — Dziś podali wszyscy ministrowie Espartera wyjąwszy dymisyę swą. — Księżę Vittoria utworzy więc, czyli raczej zmodyfikuje nowy gabinet.

— Depesza telegraficzna z Madrytu z dnia 18. stycznia donosi: Kortezy odrzucili wczoraj wniosek nieufności przeciw ministrom większością 152 przeciw 57 głosów. — Komisya Kortezów przychyliła się do prośby kapitalistów hiszpańskich, którzy chcą zawiązać nowe ojczyście towarzystwo kredytowe.

Anglia.

(Legia szwajcarsko-angielska konna. — Transport legii cudzoziemskiej.)

Podług doniesienia w genueńskim dzienniku *Corriere Mercantile* postanowił rząd angielski utworzyć z Szwajcarów korpus kawalerji, którego pierwsza kompania ma zostawać pod komendą kapitana Spillmann z Zuryku.

— Z **Vigo** donoszą, że paropływ transportowy „Transit“, który miał na pokładzie swoim 1200 ludzi legii cudzoziemskiej, musiał dla znacznych uszkodzeń zawinąć do zatoki fantejszej i zażądać pomocy z Lizbony.

Francya.

(Sprawa Kalifornijska zagorzona. — Nowiny dworu. — Karłści się poddają. — Arsztafacy na prowincyi. — Odczyty p. Nisarda. — P. Seebach. — Szczegóły rozdania medalów.)

Paryż. 19. stycznia. Minister marynarki otrzymał dziś z San Francisco z dnia 3. grudnia od kapitana Giroldo, dowódcy korwety „Embucade“ sprawozdanie, które potwierdza zupełnie wczorajsze prywatne doniesienie *Monitora*, że chorągiew francuska wywieszoną została napowrót na pomieszkaniu francuskiego konsulata. — Na przedwczorajszym balu u księżny Matyldy znajdowali się Cesarz, Cesarzowa, księżę Jerome, tudzież Królowa Chrystyna z córką, co zaślubi na przyszły tydzień rzymskiego księcia Del Drago. Cesarstwo przybyli o godzinie 10, a bawili do północy; zabawa była bardzo ożywiona i trwała do 3. zrana. — W tutejszych kołach dyplomatycznych mają przekonanie, że jeżeli niezajdzie coś nadzwyczajnego, pokój będzie zawarty najdalej za dwa miesiące. — Przewodząca band Karlistowskich Costa stawil się przed hiszpańskim konsulem w Bayonie i oznajmił mu bezwarunkowe swe poddanie się. — Dzienniki prowincjonalne przynoszą obszerniejsze doniesienia o uwięzieniach w Rochefort, La Rochelle Saintes i Cognac. Uwięzieni są to robotnicy artylerji morskiej i marynarki, kramarze i jeden z członków rady gminnej w Rochefort. Zaskarżenie godzi na spisek przeciw bezpieczeństwu państwa. Uwięzienia i przetrząsania domów w Amiens naprowadziły na ślad fabryki prochu. Pan Collet Meygrët, dyrektor bezpieczeństwa publicznego wyjechał temi dniami do Rochefort. — Na dzisiejszych odczytach pana Nisarda, przeszło sto sierżantów policyjnych obsadziło Sorbonnę a prefekt policyi był sam przytomnym. W samej sali prelekyjnej stało kilka sierżantów po obu stronach krzesła profesorskiego. Sala była przepelniona słuchaczami, nie przyszło jednak wcale do zaburzeń. Przy wychodzie tylko rozległo się kilka świstów, które policya przytłumiła zaraz w zarodzie, uwięziwszy czterech czy pięciu uczniów. — Pan Seebach otrzymał wielką wstęgę legii honorowej.

— Paryski korespondent Gazety kolońskiej opisuje z bliższemi szczegółami wielką paradę wojskową w Paryżu przy rozdzielaniu angielskich medalów między żołnierzy armii krymskiej: „Znakomitość pierwsza na tym obrzędzie był księżę Cambridge, Cesarz wyszczególniał go widocznie i przy każdym zwrocie lub przejeździe obok ustawionych pułków powstrzymywał konia i pozostawiał księciu pierwszeństwo. Całe ustawione w podwórzu Tuilerów i na pobliskim placu Carouselu wojsko nie liczyło nad 14.000 żołnierza. Woltyżery, zuawy i strzelce gwardyi cesarskiej stali na podwórzu Tuilerów, grenadyrowie zaś gwardyi i zandarmi po lewej, a cała piechota po prawej stronie Caraselu. Artylerya gwardyi stanęła obok

Louyru naprzeciw Tuileryów. — Uroczystość rozpoczęła się o godzinie pierwszej. Przyjęcie księcia Cambridge było bardzo serdeczne. Wojsko powitało go głośniei okrzykami: Vive Cambridge! Księżę przejechał się przed frontem wojska i zatrzymał u głównego wnijscia do Tuileryów. Wszyscy jenerałowie krymscy, tudzież pułkownicy i podpułkownicy pojedynczych pułków ustawili się półkołem za księciem, który z kartki papieru odczytał dłuższą przemowę do żołnierzy, swych dawnych towarzyszy wyprawy krymskiej. Po skończonej przemowie zsiadł księżę z konia i przypiął każdemu z jenerałów, pułkowników i podpułkowników medal do piersi. Bandy pułkowe zagrały w tej chwili: „God save the Queen“ a każdy z 14.000 żołnierzy dobył z kieszeni doręczony mu jeszcze rano medal i wśród donośnych okrzyków przypiął go do swej piersi. — Potem defilowało wojsko, a o godzinie 2 zakończyła się cała uroczystość. Cesarzowa była obecną na ceremonii, mimo niepogody na wielkim balkonie Tuileryów. Ubrana była w płaszcz aksamitny podbity futrem, na reku zaś trzymała biały zarekawek, którego często zbliżała do ust swych. Członkowie wielkiej rady wojennej znajdowali się wszyscy oprócz jenerała La Marmora w orszaku Cesarza. Jenerał La Marmora cierpi na ranę i nie może jeździć konno. Doręczony wojsku medal nosi po jednej stronie popiersie Królowej, po drugiej zaś wizerunek wojownika uwięzionego wawrzynem z napisem: „La reine d'Angleterre a l'armée de Crimée.“ Medal ten jest ze srebra i w wartości 14 franków. Ranni żołnierze byli także obecni paradzie, ranni zaś oficerowie otrzymywali medal z rąk samego księcia. Z jenerałów dostali medal: księżę Napoleon, Canrobert, Niel i Espinasse. Przejeżdżając obok frontu wojska spostrzegł Cesarz małego chłopca w uniformie zuawów. Uczestniczył on w całej wyprawie krymskiej. Cesarz kazał tambor-majorowi zaprowadzić go przed Cesarzowę. — Także i markietanki armii krymskiej podostawiały medale. — Dwie z nich piło dziś wieczorem z medalem u piersi kawę w kawiarni na placu giełdowym i zwabiły mnóstwo ciekawych.“

Włochy.

(Instalacya biskupstwa modeńskiego. — Trybunał papieski „della Rota“ sędzi sprawę świecką. — Telegraf Bonellego. — Konieczność egzaminów nauczycielskich. — Dziennik nowy. — Meeting za reformą podatków.)

W katedrze Modenie odprawiono dnia 6. b. m. solenny akt zaprowadzenia nowej kościelnej prowincyi esteńskiej czyli arcybiskupstwa modeńskiego, do którego na mocy papieskiej culi, *Vel ab antiquis*, datowanej z 22. sierpnia z r., przydzielone są biskupie kościoły w Reggio, Carpi, Massa Ducale i Guastala.

— Trybunał papieski „della Rota“ otrzymał polecenie sądenia sprawy świeckiej, i to państwa obcego. Chodzi o rozpoznanie stopnia winy kilkunastu osób oskarżonych o zabójstwo w Modenie, a których protokół trybunał modeński księciu modeńskiemu przedłożył. Jego kr. Mość pragnąc ściśle go wymierzenia sprawiedliwości, upraszał ku własnemu zaspokojeniu rady Ojca Ś. a oraz polecenia tej sprawy sądom kościelnym „della Rota“ co też trybunał ten papieski przyjął, i wziął pod rozważę.

— *Gaz. Piemontese* pisze: Wysłani przez c. k. austriackie ministerjum handlu do Turynu delegaci znajdowali się wczoraj na próbach z telegrafami Bonellego przy lokomotywach. Jeneralna dyrekcya robót publicznych dała im do dyspozycyi dwa lokomotywa; do każdego lokomotywu był przyczepiony wagon, w którym aparat się znajdował. Obydwa pociągi prowadziły komunikacyę we wszystkich kierunkach i rozmaita szybkością na kolei żelaznej i zmieniały ciągle sygnały, które z jak największą dokładnością dawano i przyjmowano, chociaż drut kierujący był całkiem pokryty śniegiem, a przytem i niesprzyjało powietrze. Zupelną też uzyskał telegraf ten pochwałę, i delegowani wyrazili oraz życzenie, ażeby nowy ten telegraf jak najprędzej na austriackich kolejach żelaznych zaprowadzono.

— Ministerjum wytoczyło proces przeciw Damom serca Jezusowego w Chambery, ponieważ utrzymywały, że bez poprzedniego egzaminu uzdolnienia mogą dawać nauki szkolne i że w ogóle żadną ustawą nie są obowiązane do złożenia takiego egzaminu.

— W Turynie ma wyjść temi dniami nowy, tylko przez kobiety redagowany dziennik pod tytułem *Pensiero et Cuoro* (myśl i serce).

— W Genuy odbył się 13. b. m. meeting reformy podatków; odnośną petycyę do parlamentu odczytano i przyjęto.

Niemce.

(Przyjęcie p. Montessuy. — Projekta za zmianą konstytucyi. — Przeszkody wstąpienia w służbę legii cudzoziemskiej.)

Frankfurt, 18. stycznia. Na cześć święto mianowanego posła francuskiego hrabi de Montessuy wyprawił wczoraj pruski poseł związkowy pan Bismark-Schönhausen sutą ucztę dyplomatyczną.

— W Izbie deputowanych pruskich wniesiono teraz propozycyę, która niedawno przedłożona była izbie magnatów. Treść jej następująca:

Izba deputowanych uchwali, ażeby artykuł 107 dokumentu konstytucyi z 31. stycznia 1850 w ten sposób odmieniono: Konstytucya może być odmieniona w zwyczajnej drodze prawodawstwa, przyczem w każdej izbie sejmowej jest dostateczną zwyczajna zupełna większość głosów w dwóch głosowaniach, między którymi powinien zachodzić czas najmniej siedmiu dni (zamiast 21.)

Motywa są: Doświadczenie nauczyło, że w przepisaniem postępowaniu terażniejszym, niepotrzebnie bywają przeciągane obrady i częstokroć niepodobienstwem jest podczas jednej peryody posie-

dzeń uchwalić prawomocnie potrzebną odmianę dokumentu konstytucyjnego.

Dalej przedłożono izbie następujące dwie propozycje główne, których przyjęcie ułatwiłoby i przyspieszyłoby przyjęcie powyższego projektu.

1. Izba deputowanych uchwali, ażeby w artyk. 4. dokumentu konstytucyjnego z 31. stycznia 1850 wykryślono słowa: „Wszyscy Prusacy w obec ustawy są równi, przywileje stanowe nie mają miejsca.“

Motywa są: Rewulucyjny początek tych zdań, niezrozumiałość zdania pierwszego, widoczna niedokładność drugiego, sprzeczność w jakiej zostaje z nowszymi ustawami i szkodliwe skutki, jakich się po tych dwóch zdaniach obawiać można.

2. Izba deputowanych uchwali, ażeby w artyk. 12 dokumentu konstytucyjnego z 31go stycznia 1850 wykreślono słowo: „Używanie praw cywilnych i obywatelskich jest niezawisłe od wyznania religijnego.“

Motywa są: Słowa, których wykreślenie proponuje się zapowiadają państwo religijne, a przeto w dokumencie konstytucyjnego monarchii chrześcijańskiej nie mogą być dłużej cierpiane. Wnioskodawca jest pan Wagner.

— Dnia 15. b. m. zniesiono w Hamburgu trzy domy werbunkowe i przystawiono 39 młodych ludzi, powiększej części chłopców rzemieślniczych, którzy się dali werbować do cudzoziemskiej legii w Helgolandy, tudzież jednego mieszkańca z Helgoland, który brał udział w ekspedycji zwerbowanych ochotników. Później jednak wypuszczono zwerbowanych na wolność, ale jako cudzoziemców wydalono z kraju.

Królestwo Polskie.

(Zakład kadetów powołuje dzieci szlachty uboższej. — Gazeta niedzielna. — Stan zdrowia księcia Paszkiewicza.)

Warszawa, 16. stycznia. Gazeta rządowa ogłasza przepisy, jakie zachować należy przy sposobności przyjmowania dzieci szlachty ubogiej do zakładu kadetów. Dzieci przyjmuje się w wieku od 6ciu do 8ciu, i od 9 $\frac{1}{2}$ do 11 $\frac{1}{2}$ lat. Każdemu zresztą wolno jest utrzymywać syna w korpusie kadetów własnym kosztem, który rocznie wynosi 200 rubli srebrnych. — Z początkiem roku bieżącego wychodzi tu nowe czasopismo: „Czytelnia Niedzielną“. Dziennik ten wpływać ma na ukształcenie ducha i serca niższej klasy ludu, a w liczbie współpracowników jego wymieniają kilku znaczących literatów polskich.

Z Warszawy dnia 18. stycznia podaje *Constitutionnel* następującą wiadomość telegraficzną: „Książę Paszkiewicz ma się coraz gorzej. Lekarze stracili wszelką nadzieję ocalenia księcia. Rak zagrażający życiu chorego widoczny już jest z-pod skóry. Wszelkie poruszenie ciała stało się niepodobnem. Doktor Klotz magnetyzuje chorego, co mu sprawia niejaka ulgę.“

Rosya.

(Korespondencya z Odessy. — Zjazd generałów. — Owacy generałowi Osten-Sacken. — Twierdza Mikołajew. — Brak monety. — Sprawa Gopcewicha.)

Litografowana korespondencya austriacka przynosi następującą korespondencyę z Odessy z dnia 10. stycznia:

Mimowolne zawieszenie broni w Krymie dozwoliło kilku wyższym oficerom armii rosyjskiej przepędzić święto Bożego narodzenia w Odessie. Bawią tu więc obecnie generałowie Osten-Sacken, Kotzebue, Liprandi i wielu innych. Ludność wyszczególnia najwięcej generała hrabi Osten-Sackena. Patryoci ofiarowali mu w pamięć przeszłorocznego bombardowania wielką złotą bombę z rozmaitemi rzeźbami i napisami. Kasyno zaś obywatelskie, czyli tak zwany klub angielski wyprawił na cześć generała sutą ucztę. Wieść o wzięciu Karsu podniosła wielce ducha Rosyan. Zaraz po urzędowym doniesieniu odśpiewano *Te Deum* a metropolita Innocenty miał przytem bardzo świetną przemowę. Metropolita sam słynie szczególnie w wyższych kołach społeczeństwa z wymowy kaznodziejskiej. Kazania jego po najwikszej części są krótkie i dobitne, celują krasomowczą potocznością mowy i ze zręcznego przystosowania do obecnego politycznego położenia Rosyi. Oprócz tego słynie także metropolita z gorliwością za naukami i nawet literatura filozofii niemieckiej jest mu dokładnie znajomą. Wiadomo także, że ma przytem wielki wpływ u dworu i że Cesarz Alexander polubił go jeszcze wielkim księciem. — Cesarski bank komercyjny zamknął dla święta czynności swe od 17. (28.) grudnia do 2. (13.) stycznia. Ażeby zaradzić po części potrzebie drobniejszej monety postanowił bank ostatniemi czasy wydawać banknoty po jednym rubli srebrem. Każdy może zmieniać w banku storublową notę na drobniejszy ten pieniądz papierowy, lecz nie zmieniają nigdy większych nad sto rubli banknotów i niewolno także przychodzić jednej i tej samej osobie dwa razy na dzień do banku. Półimperyał spadł niedawno na 5 rubli 30 kopijek. Dziś zaś żądają znowu 5.45. Brak srebra widoczny, ażo chwije się między 7 a 8 rubli procentu. Dukaty, które można było dostać pierwaj za 2 ruble 98 kopijek, płać się obecnie po 3 rubli 25 kopijek a są przytem bardzo rzadkie, gdyż stanowią jedyną monetę, którą wolno wywozić za granicę. Zboże, które Rosya zabrała lub ma zabrać od poddanych państw neutralnych nie zapłaćca dotąd jeszcze, luboć na liczących nie zbywa reklamacyach. — Przy naszych bateriach wybrzeżnych pracują znowu gorliwie. W Mikołajewie zatrudnieni są tysiące żołnierzy budowaniem nowych szanów fortyfikacyjnych. Mikołajew leży jak wiadomo w kącie trójkąta wód Inguła i Bogu. W około są wielkie naspy piasku, a miasto samo leży na małym

pagórku. Działa obronne, które wśród obecnej wojny wzniesiono przy Mikołajewie dzielą się na okopy morskie i lądowe. Pierwsze stoją w trzech szeregach na usługi artylerji polowej i wysuwają się na trzy wiorsty w głąb stepu. Ostatnie zaś leżą u samych wybrzeży Bogu, po części w mieście samem (jak Grafskaja przystań) po części przy pobliskich wioskach na wzgórkach i wyznach, i są zaopatrzone ciężkimi działami. Słychać także, że polecono budować baterie pływające. Północna część Mikołajewa broniona splotem wód Bogu i Inguła niema żadnych jeszcze fortyfikacyi, lecz dostanie je niebawem, wkrótce bowiem mają się wziąć czynnie do dzieła. W Chersonie nakazał generał Knorring wzniesioną baterję o sześciu działach na drewnianych pomostach do wylądowania (debarquadeurs) przenieść na zachodnią stronę miasta. Stara cytadela Chersonu zaopatrzone tylko od strony wody, to jest od ramienia Dniepru działami. Mury zaś pozostały bez wszelkiej naprawy napół zapażadane. — Właśnie nadeszły teraz wiadomości z Berdiańska: Zezwolenie dla Gopcewicha na wylądowanie bez kwarantany nadeszło dopiero 19. listopada (1. grudnia), właśnie wtedy, gdy okręta odbiły już od lądu. Spodziewają się, że zezwolenie to będzie miało moc swą i na przyszłą wiosnę. Ajenci Gopcewicha na morzu azowskiem nieszczęśliwie starali się usunąć wszelkie przeszkody przy przyszedł wylądowaniu. Od trzech dni panuje tu odwilż zupełna.

Księstwa Naddunajskie.

(Usamowolnienie Cyganów.)

Bukareszt, 11. stycznia. Mimo licznych agitacyi bojarów niechętnych usamowolnieniu cyganów, powziął rząd silne postanowienie dokonać raz zamierzonego dzieła. Nagroda za każdego usamowolnego Cygana będzie wynosić 10 dukatów. Dotąd opłaćcano rządowi od każdego niewolnika dukata podatku.

Turcya.

(Wiadomości bieżące z teatru wojny w Azji. — Morze zamarzło koło Kinburna. — Zerwanie stosunków Anglii z Persją.)

Z Marsylii telegrafują do *Independance Belge* następujące wiadomości z Kostantynopola z dnia 10. stycznia: Generał Murawiew pozostawił w Karsie dostatecznie w żywność zaopatrzoną załogę z tysiąca ludzi, i wyruszył z armią na Gumri (Alexandropol). — W Trebizondzie wylądowało 15.000 tureckiego i egipskiego żołnierza. Wysłane do Erzerum wojska musiały zwalczyć w drodze nadzwyczajne trudności, jakie stawiły wszędzie wielkie zaspy śniegowe. — Morze koło Kinburna zamarzło w okół na dwa dni jazdy. Zamarznęte łodzie kanonierskie będą działać jak małe wysunięte forty, jeżeliby Rosyanie zechcieli przypuścić teraz szturm na warownię. — Zerwanie stosunków Anglii z Persją nie podpada już żadnej wątpliwości. Szach odrzucił pośrednictwo francuzkie jak tylko się dowiedział, że Kars popadł w ręce rosyjskie. Poseł angielski pan Murray okazał się niezłomnym w swem postanowieniu i opuścił Teheran dnia 6. grudnia. Całe angielskie poselstwo przybyło już do Kians (Karmelis?) przy Mossul. Wiadomości te otrzymał rząd turecki urzędownie.

Dzisiejsza poczta zaległa.

Kurs lwowski.

	Dnia 25. stycznia.		gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	4	5	7		
Dukat cesarski	5	6	5	10		
Półimperyał zł. rosyjski	8	43	8	48		
Rubel srebrny rosyjski	1	41 $\frac{1}{2}$	1	42 $\frac{1}{2}$		
Talar pruski	1	36	1	37 $\frac{1}{2}$		
Polski kurant i pięćzłotówka	1	12	1	13		
Galicj. listy zastawne za 100 złr.	88	15	88	46		
Galicj. obligacye indemnizacyjne	74	36	75	15		
5% Pożyczka narodowa	82	—	83	—		

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

	Dnia 25. stycznia.	
	złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	88	30
„ przedał „ „ 100 po	89	—
„ dawał „ „ za 100	—	—
„ żądał „ „ za 100	—	—

Wiedeński kurs papierów.

	Dnia 21. stycznia.		w przecięciu
	złr.	kr.	
Obligacye długu państwa	5 $\frac{1}{2}$ %	za sto 78 $\frac{3}{4}$	78 $\frac{7}{8}$
detto pożyczki narod.	5 $\frac{1}{2}$ %	80 $\frac{3}{4}$ 81 $\frac{3}{8}$	81 $\frac{1}{8}$
detto z r. 1851 serya B.	5 $\frac{1}{2}$ %	—	—
detto z r. 1853 z wypłatą	5 $\frac{1}{2}$ %	—	—
Obligacye długu państwa	4 $\frac{1}{2}$ %	67 $\frac{3}{4}$	67 $\frac{3}{4}$
detto	4 $\frac{1}{2}$ %	61	61
detto z r. 1850 z wypłatą	4 $\frac{1}{2}$ %	—	—
detto	3 $\frac{1}{2}$ %	—	—
detto	2 $\frac{1}{2}$ %	—	—
Pożyczka z losami z r. 1834	—	—	—
detto	—	130 130 $\frac{1}{4}$	130 $\frac{1}{8}$
detto	—	99 $\frac{5}{8}$ 3 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{3}{4}$
Obl. wiedeńskiego banku	2 $\frac{1}{2}$ %	—	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850	5 $\frac{1}{2}$ %	—	—
Obl. indemn. Niz. Austr.	5 $\frac{1}{2}$ %	—	—
detto krajów koron.	5 $\frac{1}{2}$ %	71 $\frac{1}{2}$	71 $\frac{1}{2}$
Akcyje bankowe	—	926 920	921
Akcyje n. a. Tow. eskp. na 500 złr.	—	457 $\frac{1}{2}$ 460	458 $\frac{3}{4}$
Akcyje kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 złr.	—	2270	2270
Akcyje kolei żel. Glognickiej na 500 złr.	—	—	—
Akcyje kolei żel. Edynburskiej na 200 złr.	—	—	—

	za sto	w przecięciu
Akcyje kolei Budziński-Lincko-Gmundzkiej na 250 zhr.	249 250	250
Akcyje Dunajskiej żeglugi parowej na 500 zhr.	595 597 598	597
Akcyje austr. Lloydów w Tryeście na 500 zhr.	410	410
Galicyjski listy zastawne po 4% na 100 zhr.	—	—
Renty Como	—	—

Wiedeński kurs weksłów.

	Dnia 21. stycznia.	w przecięciu
Amsterdam za 100 hell. złotych	—	2 m.
Augsburg za 100 zhr. kur.	109 1/2 3/4	109 1/2 uso.
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę 24 1/2 fl.	108 3/4 3/8 1/8	108 1/2 3 m.
Genua za 300 lire nowe Piemont.	—	2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank.	80 1/4 1/2 80	80 1/4 2 m.
Lipsk za 100 talarów	—	2 m.
Liwurna za 300 lire teskań.	—	2 m.
Londyn za 1 funt sztrl.	10-30 38	10-39 3 m.
Lyon za 300 franków	—	2 m.
Medyolan za 300 lire austr.	109 1/2	109 1/2 2 m.
Marsylia za 300 franków	126 1/2	126 1/2 2 m.
Paryż za 300 franków	126 3/4	126 3/4 2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para	256 1/2 251	251 31 T.S.
Konstantynopol za 1 złoty Para	457	457 T.S.
Cesarskie dukaty	13 7/8	13 7/8 Agio.
Dukaty al mareo	—	— Agio.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 22. stycznia o pierwszej godzinie po południu.

Amsterdam — Augsburg 109 1/2 — Frankfurt 108 1/2 — Hamburg 80 1/4 — Liwurna — Londyn 10.39. — Medyolan 109 1/4 — Paryż — Obligacje długu państwa 5% 79 — 79 1/2, detto 4 1/2% 69 1/2 — 70, detto 4% 63 — 63 1/2, detto 3% 48 1/2 — 49, detto 2 1/2% 38 3/4 — 39, detto 1% 15 1/2 — 15 3/4, detto S. B. 5% 86 — 87. Pożyczka narodowa 5% 82 1/4 — 82 5/16. Obligacje lomb. wen. pożyczki z roku 1850 5% 92 — 93. Obligacje indemn. niższ. austr. 5% 70 — 80; detto innych krajów koron. 73 — 75. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 94 — 94 1/2. Detto Oedenburgs. z wypł. 5% 91 1/2 — 92. Detto Peszt. 4% 93 — 94. Detto Mediol. 4% 91 — 91 1/4. Pożyczki loter. z r. 1834 232 — 233, detto z r. 1839 131 — 131 1/2, detto z r. 1854 101 1/2 — 101 3/4. Oblig. bank. 2% 56 — 56 1/2. Akcyi bank. z ujmą za szt. 926 — 927; detto bez ujmą — Akc. esk. banku 93 — 94. Akcyje c. k. austr. uprzyw. tow. rząd. kolei żelazn. po 200 zhr. (500 frank.) 337 1/4 — 337 1/2. Póln. kolei Ces. Ferd. 229 3/4 — 230. Detto Budziński-Lincko-Gmundzkiej 254 — 256. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 18 — 20; detto 2. wydania 25 — 30. Akcyi żeglugi par. 604 — 606; detto 11. wyd. —; detto 13. wydania 577 — 578; detto Lloydów 420 — 425. Akcyje młynów parowych wiedeń. 102 — 104. Akcyje Peszt. mostów łańcuch. 58 — 60. Prior. obl. Lloydów (w srebrze) 5% 90 — 91. Północnej kolei 5% 82 1/2 — 83. Glognickie 5% 73 — 74. Obligacje Dun. żeglugi par. 5% 76 1/2 — 77. Renty Como 11 3/4 — 12. Esterhazego losy 40 zł. 68 — 68 1/2. Windischgräza losy 24 — 24 1/4. Waldsteina losy 24 — 24 1/4. Keglevicha losy 10 3/4 — 11. Ks. Salma losy 39 — 39 1/2. St. Genois 39 — 39 1/4. Palffego losy 40 — 40 1/2. Cesarskich ważnych dukatów agio 13 3/4 — 13 7/8.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 25. stycznia.

Oblig. długu państwa 5% 82 7/8; 4 1/2% 72 13/16; 4% —; 4% z r. 1850 —; 3% —; 2 1/2% —. Losowane obligacje 5% —; Losy z r. 1834 za 1000 zhr. 234; z r. 1839 —. Wiedeń. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcyje bank. 934. Akcyje kolei póln. 2320. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 621. Lloyd 447 1/2. Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akcyje niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 zhr. — zhr. Amsterdam 1. 2. m. 90. Augsburg 109 1/4 3. m. Genua — 1. 2. m. Frankfurt 108 2. m. Hamburg 79 2. m. Liworno — 1. 2. m. Londyn 10 — 38. 1. m. Medyolan 109 1/4 1. Marsylia — 1. Paryż 125 3/4. Bukareszt 251. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. 13 3/4. Pożyczka z r. 1851 5%

lit. A. — lit. B. —. Lomb. —; 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. 77. Renty Como —. Pożyczka z roku 1854 102 7/8. Pożyczka narodowa 84 1/8. C. k. austr. akcyje skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 345 1/2. fr.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 25. stycznia.

Hr. Gołuchowski Stanisł., z Skawy. — PP. Gnoiński Alex., z Krasnego. — Potuszyński Józef, z Ulicka. — Chwalibóg Jan, z Dublin. — Obertyński Leop., z Stronibab. — Białobrzegi Stanisław, z Dzidziłowa. — Agopsowicz Kajetań, z Trofanówki. — Rudkiewicz Seweryn, z Łukawca. — Dworski Alexander, adw. krajowy, z Przemyśla.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 25. stycznia.

PP. Stopeczyński Franc., do Romanówki. — Czermiński Julian, do Gliniska. — Wiśniewski Henr., do Dobrzań. — Dr. Schreter, do Brzezań. — Gorajski, do Krakowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie

dnia 24. stycznia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza według wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	323.34	+ 3.4°	91.9	zachodni sł.	pochmurno
2. god. popoł.	323.37	+ 4.6°	86.7	połud.-zach. "	"
10. god. wiecz.	323.36	+ 1.8°	91.0	zachodni "	"

T E A T R.

Dziś: Opera niem.: „Die Krondiamanten.“
 Jutro: 27. stycznia 1856 (w 4 abon. nr. 3.)
 „Skalmierzanki.“
 Oryginalna komedjo-opera Jana Nep. Kamińskiego, w 3 aktach — muzyka P. Baschny.

Termina

sprzedaży, kupna, dzierzawy, licytacji i t. d.

Dnia 28. stycznia: Przedaż 426 cetnarów soli w Czortkowie.
 Dnia 1. lutego: Licytacja kilku sum we Lwowie.
 Dnia 2. lutego: Licytacja dóbr Ułucz, Łodzina, Hruszówka itd. w Przemyślu.
 Dnia 4. lutego: Licytacja sum na dobrach Stanestie nad Czeremoszem, w Czerniowcach.
 Dnia 5. lutego: Sprzedaż kilku eraryalnych wozów pocztowych we Lwowie.
 Dnia 7. lutego: Licytacja realności Swiejkowskiego w Stanisławowie.
 Dnia 11. lutego: Wydzierzawienie dóbr Malechowa we Lwowie.
 Dnia 12. lutego: Licytacja części dóbr Matkowa we Lwowie.
 Dnia 25. lutego: Licytacja realności 338 3/4 we Lwowie. — Licytacja dóbr Tarnawa górna z przyległościami w Przemyślu.
 Dnia 26. lutego: Licytacja kilku realności w Sniatynie.
 Dnia 27. lutego: Licytacja dóbr Tworylno w Przemyślu.

KRONIKA.

Dzienniki zagraniczne podają następujący opis kościoła wystawionego przy południowej stronie warowni w obozie sebastopolskim wśród prac oblężniczych. Dziwny to kościół, nie tak cichy i spokojny, jak kościoły po naszych wsiach i miastach, przypomina samą już swą budową śmierć i zniszczenie. Zbudowany o samych przyborów oblężniczych może być w każdej chwili rozbrany, a pojedyncze jego części mogą znowu służyć w potrzebie za narzędzia wojenne. A są tam i wielkie drabiny do szturmu, i kosze do rebot szanocnych i faszyny i lafety z dział, drzewa i dyle powiązane sznurami. Dwie wielkie drabiny zespolone sznurami powierchu, tworzą główną część kościoła i trzymają dach cały. U końca szczególnego tego kościoła znajduje się wolne miejsce w kształcie półkola, kilka worów napelnionych słomą robią tu kazalnicy. Z kłód i dylów porobione są w pośrodku kościoła lawki i krzesła dla rannych i słabych, reszta zaś żołnierzy słuca mszy stojąco. A kiedy wejdzie już ksiądz do tego improvizowanego kościołka a żołnierze ustawią się w rząd i kornie pozginają kolana lub półgłosem nabożne szemrzą pacierze, natędy uchodzi oczem cała ta dzwawczna budowa kościoła a lubo nie słycać ni dzwónka ni organu uczuwa każdy mimowolnie, że stoi w przybytku Boga i winien część oddać wszechmocnemu stwórcy. Czasem zastąpi dzwon i organ silny ryk dział i karabinów, grzmot bomb i granatów, lecz to nie ustrąsza wcale nabożnych żołnierzy, którzy i w najkrwawszym nie zapomnieli boju, co winni wszechmocnemu stwórcy swemu.

— Dziennik petersburgski przytacza w jednym z dawniejszych swych numerów obszerną wiadomość o mączce rybiej sporządzonej w Kazanie i w innych miejscach. Ten nowy rodzaj przemysłu musi przynosić wielką przyszłą ludzkości, którzy zachowują post ścisły w ciągu przeszło 26ciu tygodni w roku wstrzymują się od wszelkiego mięsiwa, lecz nadto ułatwia znacznie nagromadzenie zapasów żywności dla wojska rosyjskiego, zwłaszcza, że objętość preparatu jest bardzo mała w stosunku do surowego materiału. Cały przyrząd mączki tej zależy na suszeniu, tarciu i przesiewaniu mięsa rybiego. Pospolite gatunki ryb suszą całkowicie z osiami i łuską w suszarniach, a następnie tłuką

w stępie; w lepszych odłączają przynajmniej główki, i tym sposobem otrzymuje się mniej tłustą potrawę. Po wymoczeniu mączki rybiej w wodzie można z niej za dodaniem rozmaitych ingrediencyi, jak na przykład, korzeni, męki i t. p. sporządzać smaczne potrawy. Za największy specyał uważają mączkę ze świeżych kolperczy (rodzaj okunia) i z okuniów; tak samo preparują też solone i surowe łeszcze, lecz bez główek. Ceny rozmaitej mączki rybiej w Astrakanie wynoszą 1 1/2 do 3 kopiejek od funta.

— Rada gminna w Bulonii postanowiła wybić medal na pamiątkę wstąpienia Królowy angielskiej na ziemię francuską. Medal ten będzie w wielkości 60 milimetrów i przedstawi po jednej stronie popiersie Cesarza, po drugiej zaś alegoryczną postać miasta, która otoczona zewsząd allegorycznymi znakami zapisuje rylcem na posadzce sozycznej kolumny dzień i rok wylądowania Królowy. Medale same będą złote, srebrne i brązowe.

— W Manchesterze wystawiono na widok publiczny fotografię mikroskopiczną, która nadzwyczajnie wzbudza zajęcie i podziwienie. Nie większa wcale od główki u szpilki przedstawia za szkłem mikroskopicznym portrety uderzającego podobieństwa siedmin osób rodzin artysty. Napis z 680 liter nie zajmujący 1900 nawet część cała daje się rozemnać i odczytać do najcieńszych zarysów pióra.

Jutro odbędzie się zapowiedziany w nr. 18. Gaz. Lwow. w salach redutowych

Bal z grą fantową

urządzony przez Towarzystwo Dam Dobroczyńności pod opieką Jej Exceclencyi Pani Namiestnikowej.

Przy dzisiejszej Gazecie Nr. 4. Dodatku tygodniowego.